

Kako bi trebao da izgleda adekvatan balans između očuvanja životne sredine i eksploatacije prirodnih dobara zarad ekonomskog interesa države?

Kako bi trebao da izgleda adekvatan balans između očuvanja životne sredine i eksploatacije prirodnih dobara zarad ekonomskog interesa države? Eksperti širom sveta decenijama traže odgovor na to pitanje, a poslednjih godina aktuelno je i u Srbiji, gde se građani i ekološki aktivisti bore protiv divljih deponija, mini hidroelektrana i rudnika litijuma.

„Rio Tinto“ je za otpočinjanje eksploatacije već izdvojio 2,4 milijarde dolara. Ekološki pokreti i meštani Loznice se već duže od godinu dana protive otvaranju rudnika litijuma „Jadar“ kompanije „Rio Tinto“ u blizini tog grada i organizuju proteste zbog opasnosti od značajnog zagađivanja životne sredine.

S druge strane, država tvrdi da bi otvaranje tog rudnika donelo ekonomski procvat i rast plata do 30 odsto u tom delu Srbije, a „Rio Tinto“ je za otpočinjanje eksploatacije već izdvojio 2,4 milijarde dolara, iako pre toga moraju da se završe aktuelne studije o opravdanosti i uticaju na životnu sredinu. A to je samo jedan od mnogih spornih slučajeva u našoj zemlji.

Između ekologije i ekonomije

U nedelju je kod železničkog stajališta „Lukovac“ kod Valjeva održan narodni zbor „Marš sa Kolubare“ protiv rudarskih istraživanja bora i litijuma kompanije „Euro litijum Balkan“ u selima oko tog grada. Prikupljeno je više od 500 potpisa građana, a skupu su prisustvovali univerzitetski profesori iz Beograda, udruženja građana i ekološki aktivisti.

Ekološki protesti sve su češći. U javnosti se stalno polemise o visokom stepenu zagađenja u Srbiji, ali i neophodnosti ekonomskog boljitka. Čini se da je odgovor na pitanje kako treba da izgleda ravnoteža između ekologije i ekonomije sve potrebniji, ali ne i da je na vidiku.

Profesor Tehnološko-metalurškog fakulteta Petar Đukić za „Sputnjik“ pojašnjava da **ne postoji jednostavan odgovor** na to pitanje, jer održivi razvoj, kojim društvo raspoloživim resursima zadovoljava potrebe, a teži da ne ugrožava životnu sredinu, ne zavisi samo od ekonomskog interesa i zaštite životne sredine, već i socijalne održivosti i delovanja institucija.

„Između tih faktora mora da postoji interakcija, lokalna politika, kojom se dolazi do zajedničkog interesa, koji nije uvek po volji pojedinca, ali je održiv. Ta održiva politika tj. strategije održivog razvoja moraju da se usaglašavaju. Kako ko tu nalazi meru i za šta, zavisi od toga na šta zemlja reflektuje u budućnosti, da li je to turizam, poljoprivreda, saobraćaj, visoka tehnologija ili je interes države da bude retko ‘ostrvo’ netaknute prirode“, ističe Đukić.

S druge strane, profesor Rudarsko-geološkog fakulteta Nikola Lilić napominje da

Kako bi trebao da izgleda adekvatan balans između očuvanja životne sredine i eksploatacije prirodnih dobara zarad ekonomskog interesa države?

uspostavljanje balansa moraju da koordiniraju država i merodavne institucije:

„Niko ne amnestira onog ko to radi od kompletne zaštite životne sredine. Svi bi trebalo da budemo na istoj strani. Ne kažem da nema propusta. Država mora da radi svoj posao. Naravno, mora da se pita i učena i druga javnost. Bez industrije, teško da može da se ide napred“.

Đukić pojašnjava da svaka ekonomska delatnost šteti životnoj sredini, ali da zemlja može da ima održivo korišćenje neobnovljivih prirodnih resursa ako od prihoda od eksploatacije stvori nešto što će da **nadomesti gubitke** koje će imati buduće generacije.

„Takve primere imate širom sveta. Aljaska živi od nafte. Neke zemlje žive od gasa. Veliki deo prihoda od nafte ostavljaju u tzv. nacionalnu prirodnu rentu. Tako rade Norveška i zemlje koje su svesne da nešto s tim mogu da urade“, predočava Đukić.

On dodaje da čovečanstvo i dalje traži odgovor na već skoro 40 godina staro pitanje ostvarivanja ravnoteže između očuvanja životne sredine i eksploatacije prirodnih dobara: „Inženjeri su tražili najbolja i najefikasnija tehnička rešenja. Ekonomisti su tražili rešenja s najnižim troškovima. Gospodari prirodnih resursa pokušavali su da ih unovče što više za što kraće vreme da bi svom narodu obezbedili bolji život. Čak i kulturolozi su se bavili tim pitanjem, ali nisu nudili rešenja. Najgore su se ponašali političari, jer njihov horizont doseže samo do sledećih izbora“.

Ravnoteža u Srbiji

Lilić podvlači da je eksploatacija prirodnih dobara u Srbiji definisana zakonima, prostorno-planskom dokumentacijom i strategijama, ali ukazuje i na to da se uspostavljanje ravnoteže između zaštite životne sredine i ekonomskog interesa ne sprovodi bez grešaka:

„Zavisi od slučaja do slučaja. To je zadatak države, inspekcije, kontrole, da se ide u susret pravim rešenjima i suživotu rudarstva sa životnom sredinom. Realizacija projekata koji su vezani za rudarstvo i preradu je u jurisdikciji dva zakona: o rudarstvu i planiranju i izgradnji. Imamo i zakone vezane za zaštitu životne sredine koji definišu norme i kvalitet svih aspekata životne sredine, koji apsolutno ne smeju da se naruše“.

Đukić ocenjuje da ekološka **situacija u Srbiji nije dobra**, ali da su ljudi sve svesniji problema s kojima se životna sredina suočava:

„Danas mnogi ljudi znaju i hoće, ali još uvek nemaju podsticaj ni poverenje, koje je u našoj zemlji, posebno u poslednjih desetak godina, jako urušeno. Niko više nikome ne veruje, ekološke grupe čak ne veruju jedna drugoj, a na zvanične institucije ne možete da se oslonite. Ipak, nije dobro ni da se na ovaj, alarmantan način podiže ekološka svest, zato što ćemo u jednom momentu doći u situaciju da ćemo imati opstrukciju svake intervencije u

Kako bi trebao da izgleda adekvatan balans između očuvanja životne sredine i eksploatacije prirodnih dobara zarad ekonomskog interesa države?

prirodi“.

Izvor: rs-lat.sputniknews.com